

14411

PRÁ VLKOLÍNEC

**ZÁSADY PAMIATKOVEJ
STAROSTLIVOSTI – AKTUALIZÁCIA**

148/15

341

Štátny ústav pamiatkovej starostlivosti, Bratislava

ZÁSADY PAMIATKOVEJ STAROSTLIVOSTI
PRE PAMIATKOVÚ REZERVÁCIU ĽUDOVEJ ARCHITEKTÚRY
- AKTUALIZÁCIA

V L K O L Í N E C

Riešiteľ:

PhDr. Zuzana Liptayová

Spolupráca:

prom. etn. Mária Ušaková

Grafické práce:

Daniela Majzaková

Fotodokumentácia:

prom. etn. Mária Ušaková

Liptayová
M. Ušaková

Bratislava, september 1990

O B S A H

ÚVOD	s. 3
1. VÝZNAM OCHRANY OBCE VLKOLÍNEC AKO PAMIATKOVEJ REZERVÁCIE	s. 5
2. STRUČNÉ DEJINY OBCE VLKOLÍNEC	s. 12
3. URČENIE ÚZEMIA REZERVÁCIE A OCHRANNÉHO PÁSMO	s. 15
3.1. Hranice pamiatkovej rezervácie a obvod ochranného pásma	s. 15
3.2. Zoznam objektov na území rezervácie	s. 16
3.2.1. Zoznam objektov na území rezervá- cie	s. 18
4. ZÁSADY PAMIATKOVEJ STAROSTLIVOSTI O PAMIATKOVÚ REZERVÁCIU ĽUDOVEJ ARCHITEKTÚRY	s. 32
4.1. Ochrana pôdorysu a priestorového usporia- dania obce	s. 32
4.2. Ochrana pamiatok ľudovej architektúry a ich úpravy	s. 33
4.2.1. Úpravy detailov kultúrnych pamia- tok	s. 35
4.3. Úpravy ostatných objektov na území rezer- vácie	s. 39
4.4. Dotváranie prostredia	s. 44
4.5. Stavebná činnosť v rezervácii	s. 47
4.6. Doprava v rezervácii	s. 49
4.7. Zásady využitia objektov	s. 49
4.8. Zásady pamiatkovej starostlivosti v ochran- nom pásme	s. 52
ZÁVER	s. 54
PRÍLOHY TEXTOVÉ	s. 56
Použitá literatúra	s. 57
Zoznam fotografií	s. 58
PRÍLOHY GRAFICKÉ	
Zásady pamiatkovej starostlivosti pre PRÍLA Vľko- líneC - aktualizácia	M 1:1000
Fotodokumentácia č. 1 - 57	

• • •

Obec Vikolínec bola vyhlásená za pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry na základe uznesenia vlády SR z 26. 1. 1977 č. 21, s cieľom trvale uchrániť kultúrne hodnoty tejto ojedinelej lokality, vytvoriť priaznivé predpoklady pre trvalú, systematickú a účinnú ochranu jednotlivých objektov a predovšetkým oideálneho útvaru ako celku. Zároveň bolo stanovené ochranné pásmo rezervácie.

V roku 1981 Štátny ústav pamiatkovej starostlivosti spracoval Zásady pamiatkovej starostlivosti pre PRČA Vikolínec, v ktorých podrobne stanovil akým spôsobom možno nakladať s územím PRČA, územím ochranného pásma rezervácie a ich stavebným fondom, aby bola zohľadnená požiadavka zachovania historického charakteru obce a pôvodného architektonického výrazu jednotlivých objektov. Zásady splnili svoj účel ako podklad pre vypracovanie ÚPH-2 rezervácie ľudovej architektúry Vikolínec, ktorý spracoval URSION Bratislava v roku 1984. Vzhľadom k tomu, že nebolo možné zabezpečiť využívanie PRČA Vikolínec pre viazaný cestovný ruch, KÚPSOP Banská Bystrica pripravil návrh na zmenu uznesenia vlády SR č. 21/77 a Rady S KVV č. 20/77 na riešenie záchrany PRČA v zmysle perspektívneho využitia pre individuálnu chalupársku rekreáciu.

Predsedníctvo vlády SR uznesením číslo 2 z 18. 1. 1985 súhlasilo s využívaním rezervácií ľudovej architektúry na individuálnu rekreáciu a na voľný a viazaný cestovný ruch. V zmysle tohto uznesenia štátny ústav pamiatkovej starostlivosti vypracoval "Odborno metodické zásady zachrany, údržby, obnovy a využitia objektov ĽA pre individuálnu rekreáciu, na voľný a viazaný cestovný ruch" /Študijné zvesti, ŠÚPS Bratislava 1989/.

Pre potreby zachrany a obnovy PRĽA Vlkolíneec ústav v auguste 1990 na základe terénnej previerky spracoval aktualizáciu Zásad pamiatkovej starostlivosti. Charakteristika ľudovej architektúry a mapová príloha má slúžiť pre potreby požadovaného prepracovania a aktualizácie vypracovaného územného plánu zóny Vlkolíneec.

1. VÝZNAM OCHRANY OBCE VLKOLÍNEC AKO PARIATKOVEJ REZERVÁCIE

Vlkolíneec je hromadnou obcou typu dvojradovej ulicovky s dlhými /hlbokými/ dvormi. Približne v strede obce sa ulicovka rozvetvuje na dve navzájom kolmé komunikácie, pozdĺž ktorých zástavba pokračuje ďalej. Na pomerne strmom svahu, po oboch stranách kľukatej cesty sú v pravidelnej radovej zástavbe postavené hospodárske usadlosti s obytnými domami husto vedľa seba, orientovanými pozdĺžnou osou kolmo na komunikáciu. Sídelnou osou Vlkolíncea bol potok, tečúci zo severu na juh, okolo ktorého vedie cesta po oboch stranách. V súčasnosti je radová zástavba orientovaná na komunikačnú os sever-juh, pričom potok už netvorí os celej lokality, pretože v jeho strednej časti je odvedený od cesty medzi domami č. 8 a 9 do záhrad a von z obce. Radová zástavba v hornej časti obce severne od domu č. 50-51 bola počas druhej svetovej vojny zničená požiarom.

Základným typom hospodárskej usadlosti je hospodársky roľnícky dvor, charakteristický pre úzke údolné a svahové osídlenie horských častí stredného Slovenska. Dlhé dvory sú spoločné pre niekoľko obytných domov postavených do hĺbky za sebou alebo proti sebe. Dvory sú väčšinou otvorené, len niektoré sú uzavreté doštenými bránami. Radenie objektov do sídelnej osi po zá-

hunnia je nasledovné: dom, maštaľ a malé hospodárske stavby, dvor uzatvára stodola. Hospodárske stavby sú často pod jednou strechou, radené v pokračovaní pozdĺžnej osi domu. Stodoly sú orientované buď súbežne s osou domov alebo kolmo na ne /stavané na celú šírku pozemku/. Pri krátkych širokých pozemkoch sú hospodárske stavby stavané po šírke oproti domu / napr. dom č. 3, 5, 6, 11/. Priestory dvorov sa súčasne využívajú aj na pestovanie zeleniny a kvetov v malých záhradkách. Predzáhradky sa vo Vikolínci nevyskytovali, s výnimkou domov č. 23, 24, 25, ktoré vznikli využitím priestoru medzi domom a cestou v mieste, kde sa táto zatáča.

Z hľadiska priestorového členenia ľudový dom vo Vikolínci radíme k typu stredoslovenského dreveného domu, rozšíreného v severnej časti stredného Slovenska /oblasť Liptova, Turca, strednej a dolnej Oravy, dolných Kysúc/. Viac ako 50 % tvoria domy trojpriestorové. Radenie priestorov je nasledovné: izba - pítvor - komora. Vstupný priestor - pítvor je umiestnený v strede domu, z neho sa na jednej strane vstupuje do izby a na druhej do komory. Vyskytuje sa aj dvojpriestorový dom /posledný č. 8 postavený v roku 1924/. V obci sa nachádzajú aj dvojdomy, ktoré majú spoločný pítvor /č. 31-32/.

Prípojením murovanej komory k dvojpriestorovému objektu vznikol dom so sýpkou /dolu komora, hore sýpka/, o ktorom možno hovoriť vlastne ako o trojpriestorovom, ktorého časťou je aj sýpka. Dom pozostáva z izby s drevenými stenami, pitvara a komory /so sýpkou v podstreší/, ktoré majú kamenné klenuté priestory.

Základným stavebným materiálom obytných domov a hospodárskych stavieb je drevo. Nový materiál - tehla bol použitý len pri stavbe domov č. 45 a 54. Steny všetkých domov sú zrubené z trámov, kresaných z dvoch, resp. štyroch strán, postavené na kamenných podmurovkách, ktoré okrem izolácie stien vyrovnávajú pomerne zvažitý terén. Pivnice sa vyskytujú len ojedinele i napríklad spomínanému vyrovnávaniu terénnej nerovnosti vysokou podmurovkou. Funkciu pivnice tu prevzala zemiasťková jama, umiestnená zväčša v obytnej izbe. Špáry medzi trámami sú utesnené drevenými latkami alebo nabité machom. Stena sa urovnávala vytieraním hlinou, ktorá sa potom obielila a naličila. Natieranie zrubu sa robilo 2-krát do roka /jar, jeseň/ bledomodrou farbou. Vnútorne steny sa tiež vyrovnávali na hladko hlinou a po zaschnutí sa ličili /modrá, zelená farba a i./. Sokel pod stenami zrubu je murovaný z plochých kameňov, spájaných blatom, novšie maltou. Do stredu sa natíka hlina. Aj sokle sa ličia farebne. Kameň ako

základný stavebný materiál sa používal len na stavbu komôr a sýpok.

Strechy sú sedlové, ukončené štítmi s lomeným ostreším. Hore sú štíty zakončené polkružím a kolíkom. Spodné odoštenie polkružia je niekde zdobené maľbou. Konštrukcia krovu je rohová, pričom rohy sú zapustené do odkvapových väzníc, ktoré ležia na stropných trámoch. Pôvodnou krytinou je šindeľ.

Vstup do domu u všetkých objektov je z dvora, krytý je širším podstreším, predĺženým o jeden alebo dva rady šindľov. Domy s vysokou podmurovkou na vstupnej strane majú priestor pred vchodom vyvýšený. Vstupné dvere tvorí v súčasnosti rámová konštrukcia s doskovou výplňou. Okná sú umiestnené približne v strede výšky steny. Pôvodné štrbinové okienka sú väčšinou zväčšené na dvojité, jedno až 4-tabuľkové. V priečeli domu je jedno alebo dve okná, združené okná sú novodobou záležitosťou. Málo objektov má okno aj do kuchyne, resp. pivvora. Rámy okien i dverí sa natierajú rôznymi farebnými nátermi.

Pôvodným vykurovacím zariadením bola pec s ohnískom, umiestnená v zadnej časti pivvora. Ohnisko bolo otvorené a dym unikal otvorom na povale do podkrovia. Toto pôvodné vykurovacie zariadenie vymenili novšie liatinové sporáky alebo murovaný sporák.

Ústredný obytný priestor domu tvorila izba. Funkcia pitvora ako vstupného priestoru sa zmenila na kuchyňu prenesením ohniska do jeho zadnej časti. Tretím priestorom je komora. Svoju funkciu si vo väčšine domov udržiava dodnes /úschova zásob, odkladací priestor/. Domy so sýpkami majú vstup na pód z kuchyne, alebo z podstenia na dvorovej strane domu. Inak poväčša v domoch vo Vlkolínci mala funkciu odkladacieho priestoru.

Pri stavbe hospodárskych objektov sa používalo niekoľko stavebných techník - konštrukcia zrubová /najmä maštale/, rámová a stĺpová ako doplnok zrubovej /stodoly/. Rámová konštrukcia sa ojedinele uplatnila aj pri stavbe maštali. Najdôležitejšou hospodárskou stavbou, stojacou v zadnej časti intravilánu, z funkciou pracovného priestoru, ale aj zásobárne, bola stodola. V tesnej blízkosti domu je dreváreň a maštale. Drevárne sú často pristavené k domu napojením pultovej striešky na strechu zadného štítu. Maštale stoja samostatne, alebo sú spojené konštrukčne v jeden celok so stodolou alebo sú pripojené k domu. K stodole alebo k maštali bývajú pristavené chlieby. Ovce sa ustajňovali v ovčinoch, samostatných zrubových stavbách, zvaných "záčin".

Z hospodárskych stavieb mimo intravilánu sa vyskytujú najmä senníky. Sú roztrúsené po chotári obce a dotvárajú jej neodmysliteľnú scenériu. Hospodárske stavby stáli ešte v 60-tych rokoch vo všetkých usadlostiach. Úpadkom súkromného hospodárenia v minulých desaťročiach začali strácať svoju funkciu, chátrajú a senníky aj očividne miznú.

Opísaný typ hospodárskej usadlosti a domu je typický pre horské časti stredného Slovenska. Sídlná forma bola určovaná vymedzením intravilánu, členitosťou terénu a populáciou obyvateľstva. Všetky tieto podmienky prinútili vlastníkov stavať domy tesne vedľa seba do spoločných dvorov.

Sledovaním stavebného vývoja na slovenských dedinách zisťujeme, že viac-menej všetky obce zasiahla "socializácia". Snáď jedinou výnimku tvorí Vikolíneec, ktorý nebol narušený novým stavebným ruchom. Najväčšie škody spôsobila v obci druhá svetová vojna. Počas bojov o Ostré bolo vypálených 24 domov a ostatné boli vyplienené. V hornej časti obce zostali zhoreniská nezastavané. V dôsledku periférnej polohy hrozil obci zánik. Nedostatok pracovných príležitostí, nevhodné dopravné spojenie, nedostatočné služby, žiadna možnosť kultúrneho vyžitia spôsobili vyludňovanie obce, najmä mladi ľudia sa odsťahovali do mesta. Vikolíneec je

časťou mesta Ružomberok, leží v prekrásnej scenérii CHKO Veľká Fatra, pod vrchom Sidorovo. V dôsledku turisticko-rekreačných možností, podmienených vybudovaním rekreačnej oblasti Malinô Brdo, sa obec stala vyhľadávaným turistickým miestom. Počet domov využívaných na rekreačné účely vzrastá, ale sídelný charakter obce sa nenarušuje. Celý Vlkolínec si zachováva svoj pôvodný ráz.

Kultúrno-spoločenská a osvetová hodnota pamiatkovej rezervácie spočíva v tom, že pomôže zachovať a chrániť unikátnej ľudovej architektúry a formy bývania, charakteristické pre danú oblasť Slovenska.

2. STRUČNÉ DEJINY OBCE VLKOLÍNEC

Dejiny Vlkolínca sú počas celého stredoveku určované jeho vzťahom k hradnému panstvu Likava, ktorému obec patrila a vzťahom k Ružomberku, ktoré súčasťou Vlkolínec vždy bol.

V bezprostrednom okolí obce sa našli stopy slovanského osídlenia, datované mladšou dobou hradištnou /10.-12. stor./. V tomto sídelnom areáli sa v 13. storočí spomínajú viaceré osady, bezpochyby slovanského pôvodu, identifikácia ktorých je však neistá. V každom prípade, prvá výslovná zmienka o Ružomberku z roku 1318 o ňom hovorí ako o zemepánskom nesecku s istými privilégiami. Samostatný vývoj mesta bol obmedzovaný jeho závislým postavením voči hradnému panstvu Likava. O tejto závislosti hovorí i listina z r. 1376, kde sa nepriamo spomína aj Vlkolíneec. Podľa listiny patrí panstvu Likava aj Ružomberok so svojimi ulicami. Tým sa rozumejú, ako vyplýva z prvého súpisu obcí, prislúchajúcich hradnému panstvu Likava /z r. 1469/ Černová, Vlkolíneec, Ludrová a Biely Potok. Je pravdepodobné, že počiatky týchto ulíc súvisia s postupným rozširovaním pôvodného jadra Ružomberka. Názov Vlkolíneec je odvodený - ako vyplýva z jedného nariadenia z roku 1630 - od dôležitej povinnosti obyvateľov dediny:

udržiavať vlčie jany. Podľa urbára z r. 1625 sú vo Vlkolínci štyri domy /usadlosti/ a 5 domov, patriacich komorníkom Likavského panstva. Vlkolínec mal pre svoj vývoj veľmi nepriaznivé podmienky: bol poddanskou dedinou Likavy, na druhej strane musel znášať útlak Ružomberka. Mesto dosiahlo, že ulice museli platiť poddanské dávky i jemu. Počnúc rokom 1598 mohol Vlkolínec delegovať svojho zástupcu do mestského magistrátu. Z urbára r. 1626 vyplýva, že Vlkolínec spolu s ostatnými ulicami podlieha ružomerskému richtárovi, ale súdnu právomoc vykonávajú úradníci panstva. Likava vyžaduje od obyvateľov roboty a peňažné dane.

Túto nepriaznivú situáciu, vyplývajúcu z dvojitej závislosti, zhoršovali spory Ružomberka s likavským panstvom, ktoré dosiahli vrchol v druhej polovici 18. storočia. Jeden z týchto sporov sa týkal ulíc a teda priamo Vlkolínce. Roku 1714 sa mesto postavilo proti robotám, odvádzaným ulicami hradu. Spory utíchli až po regulácii urbárskych povinností roku 1832.

Oproti 17. storočiu, počnúc nasledujúcim storočím, začína znateľne vzrastať počet domov vo Vlkolínci: r. 1783 - 38, r. 1854 - 74, roku 1944 - 82. Takisto rástol i počet obyvateľstva: roku 1766 - 117, roku 1825 - 334 obyvateľov.

V súčasnosti je v obci nasledovná situácia: zo 48 usadlostí je len 19 využívaných pôvodnými obyvateľmi na trvalé bývanie. Väčšinou sú to prestárli obyvatelia. 25 objektov je využívaných sezónne pre rekreačné účely rodinnými príslušníkmi pôvodných obyvateľov, alebo ako chalupy občanmi Bratislavy. 1 objekt bude využívaný pre muzeálne účely a 1 slúži ako predajňa potravín.

3.

Určenie územia rezervácie a ochranného pásma

3.1. Hranice pamiatkovej rezervácie a obvod OP

Obvod pamiatkovej rezervácie je vymedzený hranicou, ktorá je určená nasledovne: v severnej časti lokality hranica začína na severozápadnom okraji p.č.15681 východným smerom. Na jej východnom okraji sa lomí južným smerom, prechádza okrajom p.č.15679, na jej východnom okraji sa stáča južným smerom a po východných okrajoch p.č.15680 a 15689 pokračuje južným smerom. Na JZ okraji parc.č.15692 sa lomí východným smerom po jej južnom okraji a v 1/3 jej dĺžky sa opäť lomí a pokračuje južným smerom rozhraním parciel č.15693, 15694, 15766, 15705, 15704, 15706 a ďalej po východných hraniciach parciel č.15708, 15707, 15744. V predĺžení p.č.15744, pretínajúc p.č.15748, pokračuje smerom južným do stretu predĺženia s p.č.15492. Tu sa lomí juhozápadným smerom, opisuje južnú hranicu p.č.15492, na jej konci sa lomí južným smerom, pokračuje východným okrajom p.č.15494/2, ktorú opisuje a lomí sa smerom západným. Prechádza cez p.č.15494/1, pretína ju v strede, stáča sa severným smerom a prechádza na vedľajšiu komunikáciu s p.č.15757. Pokračuje smerom západným na p.č.15538, na ktorej sa lomí južným smerom až k juhovýchodnému cípu p.č.15541. Tu prechádza po jej južnom okraji, pretína hlavnú komunikáciu p.č.15785, prechádza na jej druhú stranu, opisujúc západným smerom p.č.15542. Na jej konci sa stáča severozápadným smerom, prechádza záhumním za p.č.15546 a 15548 v dotyku s p.č.15549. Tu sa lomí, pretína p.č.15759 a pokračuje severným smerom po parcelách, alebo v mieste ich styku, s týmito číslami: 15750, 15551, 15552, 15561, 15562, 12499/4, 15582, 15585-86, 15594-95, 15596, 15610, 15611, 15613, 15628, 15630, 15635, 15647, 15765, 15658, 15671, 15672 a 15673. Na dotyku p.č.15673 a 15672 sa stáča východným smerom a opisuje severný okraj p.č.15672 a časť p.č.15676. Prechádza cez hlavnú komunikáciu s p.č.15758 na západný okraj p.č.15681, prechádza po jej ok-

rajoch severným smerom k východnému bodu.

Hranica ochranného pásma sa nachádza v území Chránenej krajiny oblasti Veľká Fatra. Na severnej strane ochranné pásmo prechádza vrchom Sidorovo, na východe pokračuje k miestnej časti Ružomberka - Bielemu Potoku. Južná hranica prechádza Trlenskou dolinou po miestnej komunikačii. Západná časť prechádza cez Borovník k Sidorovu. Východným bodom je križovatka ciest Trlenská dolina - smer obec Vlkolínek. Hranica pokračuje západným smerom súbežne s cestou. V dotyku s hranicou parciel č.12 259 a č.12 499 sa lomí a pokračuje severným smerom, kopírujúc tvar hranice parciel. Ďalej pokračuje severným smerom cez parcelu 12 259 spojnícou hraníc parciel č.12 259 - č.12 499 s hranicou parciel č.12 498 a č.12 259. Následne sa lomí severovýchodným smerom po prístupovej komunikácii do Vlkolínského sedla (parcela č.1312). Pokračuje súbežne s cestou a v pokračovaní východným smerom pretína parcelu č.12 408. Hranica OP pokračuje ďalej cez parcelu č.12 427 a pretína prístupovú komunikáciu, smerujúcu do obce Vlkolínek zo severovýchodu (parcela č.12 994). Ďalej pokračuje a lomí sa južným smerom, kopírujúc hranicu parciel číslo: 12 567 a 12 562. Následne prechádza parcelou č.12 562 súbežne s vedením VN, po hranicu parciel č.12 562 a č.12 572. Hranicu uvedených parciel kopíruje po mieste križovania vzdušného vedenia VN vedľa ktorého pokračuje cez parcelu č.12 573 až po komunikáciu vedúcu do Trlenskej doliny (parcela č.13 010). Tu sa hranica ochranného pásma lomí a pokračuje severozápadným smerom pozdĺž komunikácie až do východného bodu (križovatka ciest).

3.2. Zoznam objektov na území rezervácie

V zozname sa uvádzajú nasledovné údaje:

- popisné číslo domu
- druh objektu (dom, dvojdom, hosp.objekt atď)
- číslo parcely
- pamiatková hodnota - ak je objekt evidovaný v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok, tak uvádzame číslo ÚZ - napr.Ss/2832
- ak je objekt chránený z hľadiska zachovania urbanistickej hodnoty, označujeme ho "dotvára prostredie"
- ak objekt nemá pamiatkovú hodnotu (je nevhodne upravený, je to novostavba) uvádzame "ruší"
- meno vlastníka (užívateľa), pri trvale neobývaných objektoch aj bydlisko
- spôsob využívania objektu (trvalé bývanie, rekreačné využitie, bez využitia, iné)
- požiadavky na úpravu objektu z hľadiska zásad pamiatkovej starostlivosti

3.2.1. zoznam objektov na území rezervácie - aktualizácia

1.	č.1	kostol	r . kat.farský úrad	sakrálné	udržiavaný
		p.č.15491			
		dotvára prostr.			
2.	č.2	býv.škola	Mladé letá	rekreačné	dobrý
		p.č.15496	Bratislava		potrebná údržba
		dotvára prostr.			
		hosp.obj.	---	bez využ.	nevhodná úprava
		dotv.prostr.			
		hosp.obj.	Hradčák Jozef	bez využ.	po obnove
		dotv.prostr.			
3.	č.3	dom	Babalová Emília	obytné	potrebná výmena krytiny.
		p.č.15497	Vlkolínec č.3		štítového doskového
		Ss/2832/1			obloženia
					odizolovanie objektu
		stodola	Babalová E.	bez využ.	potrebná oprava strechy
		Ss/2832/2			výmena krytiny
		maštal	Babalová E.		výmena niekt.častí
		Ss/2832/3			zrubu, oprava strechy
					výmena krytiny
		plot	Babalová E.		potrebná obnova pred
		Ss/2832/4			nej častí oplotení
					výmena šindľovej
					strišky
4.	č.4	dom	Kaman Ladislav	rekr.	potrebná výmena kry-
		p.č.15498	Ružomberok		tiny a zakončenie
		Ss/2833/1	Švermova 147		štítu, odizolovanie

	hosp. objekt	Kaman I.	hosp.	potrebná údržba výmena krytiny
	Ss/2833/2			
	stodola	Kupčo Ladislav	rekr.	nevhodné úpravy potrebné stavbu zlegalizovať a upraviť podľa ZPS
	Ss/2833/3			
	p.č.15500			
5. č.5-6	dvojdom	Bartoš Gašpar	rekr.	potrebná úprava vonkajších stien
	p.č.15514	/5/ B.Bystrica		
	Ss/2834/1	Kapina Gustáv	trvalé býv.	vstupné dvere vy- meniť,nátery okien zmeniť,upraviť gá- nok,odstrániť vstup- nú bránu č.6-výmena krytiny
	p.č.15513	/č.6/		
	hosp. objekt		hosp.	výmena krytiny a odkvapových rúr
	p.č.15507			
	p.č.15512			
	Ss/2834/2			
6. č.7	dom	Horský Pavol	trvalé býv.	potrebná výmena krytiny
	p.č.15515	Vlkolínec		
	Ss/2835			
	šopa	Horský P.	hosp.	po obnove
	dotv.prostr.			
7. č.8	dom	Ondřík Karol	rekr.	výmena krytiny vymeniť oplatenie
	p.č.15517	Vlkolínec		
	Ss/2836/1			
	stodola	Ondřík K.	bez využ.	potrebná obnova výmena oplatenia domu za drevenú brá- nu a latkový plot
	maštaľ	-"		
	Ss/2836/2			

8. č.9	dom	Ing.Trnovec Stani- p.č.15527 slav, CSc. Ss/2837/1 Lichardova 16 Bratislava	rekr.	výmena krytiny,obnova povrchovej úpravy. zrubu,výmena vstup. dverí, stat. zabezp. zadnú časť domu
	maštál	Trnovec S. Ss/2837/2	hosp.	potrebná obnova
9. č.10	dom	Bradiak Jozef p.č.15528 Ružomberok Ss/2838/1 Havránkova 156	trvalé býv.	potrebná výmena krytiny,obnova štítu
	stodola	Bradiak J. Ss/2838/2		potrebná obnova konštrukčne narušenej zadnej steny a údržba
	chliev	Bradiak J. Ss/2838/3	skladové	potrebná obnova
10. č.11	dom	Millanová Enília p.č.15529 Vlkolínec Ss/2839/1	trvalé býv.	potrebná konzervácia krytiny
	stodola	Millanová E. Ss/2839/2	hospodárske	po obnove
11. č.12	dom	Ing.Beníček Ján p.č.15539 Žilina Ss/2840/1 Nitrianska 2/1	rekr.	výmena šindľa, na S strane obnoviť náter zrubu, odstrániť be- tónovú podstenu,nahra- diť kameňom
	stodola	Beníček J. návrh na doplnenie do ÚZ		výmena krytiny a údržba, výmena niekt.drevených prvkov
12. č.13	dom	Kupčo Jozef	rekr.	urýchlená výmena kry-

p.č.15543	Tomasova 60		tiny,obnova olatkova-
Ss/2841/1	Ružomberok		nia S zrubovej steny
	Ondříková Emília		
	Tomasova 13		
	Ružomberok		
hosp.obj.	**-	sklad	potrebná obnova a
Ss/2841/2			výmena krytiny
13. č.14	dom	Sweinghofer Aug.	rekr.
	p.č.15545	Račianska 163	
	Ss/2842	Bratislava	
			persp.vymeniť vstup-
			né dvere za tesárske
14. č.15	dom	Packa Ladislav	rekr.
	p.č.15547	Bratislava	
	Ss/2843/1		
			postupné odstránenie
			nevhodných detailov
			a ich výmena
	hosp.objekt	**-	sklad
	Ss/2843/2		výmena krytiny
15. č.16-17	dvojdom	Liptovské múzeum	expozičné
	p.č.15555	Ružomberok	reštauračné
	p.č.15554		
	Ss/2844/1		
	stodola	**-	expozičné
	Ss/2844/2		po obnove
	maštál	**-	bez využitia
	Ss/2844/3		po obnove
	sýpka	Hýravý	bez využitia
	Ss/2844/4	Ružomberok	potrebná obnova a
	p.č.15534		nové funkčné využ.
16. č.18	dom	Kenderová Mária	trvalé býv.
	p.č.15556	Vlkolínec	
	Ss/2845/1		
			nevhodná úprava domu
			persp.úprava podm-
			rovky
	hosp.obj.	Kenderová M.	hosp.
			potrebná urýchlená

	Ss/2845/2			obnova
17. č.medzi 18a19	Považanová a spol.			rezervná plocha na
zvyšky mur.objektu	Ružomberok			výstavba
p.č.15560				
18. č.19	dom	Kendera Anton	trvalé býv.	nevhodná oprava
p.č.15563	Pod Skalkou 56			z roku 1958
dotv.prostr.	Ružomberok			
	Cibuľková Alžbeta			
	Ružomberok			
	stodola	Tkáčiková Monika	sklad	potrebná urýchlená
Ss/2846/1	Lipt.Štiavnička			obnova
	maštaľ		hosp.	potrebná obnova
Ss/2846/2				
	chliev		hosp.	potrebná obnova
Ss/2846/3				
19. č.20-21	dvojdom	Mariáš Stanislav	rekr.	potrebná výmena kry-
p.č.15570	(č.20)Ružomberok			tiny
Ss/2847/1				
p.č.15569	Šrobár Karol	rekr.		po obnove
Ss/2848	(č.21)Bratislava			
	Mickiewiczova 18			
	stodola	Šlavka Michal	rekr.	po obnove, zmena vy-
p.č.15567	Podhora 31/21			užitia
Ss/2847/3	Ružomberok			
	2.1/2 stodoly	hosp.		
	maštaľ	Šrobár K.	hosp.	udržiavaný objekt
Ss/2847/2				
20. č.22	dom	Ing.Matejka Dušan	rekr.	persp.dostavba zbú-
p.č.15573	Bratislava			ranej časti domu a

	Ss/2849	Segnerova 6		odstránenie nevhodných zásahov
21. č.23	dom p.č.15574 Ss/2850	Trnovcová Jana Bratislava	rekr.	v obnove bez stavebného povolenia doriešiť nelegálnu stavbu vymeniť krytinu
22. č.24	dom p.č.15575 Ss/2851	MUDr.Borský Imrich Bratislava	rekr.	odstrániť žltý náter štítu, persp.vymeniť vstupné dvere
	podšopa dotvára prostr.	-"	hosp. a skladové	udržiavaná
23. č.25	dom p.č.15577 Ss/2852/1	Babálová Mária Vlkolínec	trvalé býv.	potrebná výmena krytiny, štítového okna s použitím okenice
	stodola Ss/2852/2	-"	hosp.	potrebná výmena krytiny, latkovania podšopy
	maštal Ss/2852/3	-"	hosp.	výmena krytiny
	chliev Ss/2852/3	-"	hosp.	výmena krytiny
24. č.26	dom p.č.15588 Ss/2853	Marcinková Anna Ružomberok nám.A.Hlinku 35	rekr.	po obnove
	hosp.obj. dotvára prostr.	-"	hosp.	po obnove
25. č.27	dom p.č.15601	Lacová Helena Martin	rekr.	potrebná výmena krytiny a krovu

Ss/2854/1				
	hosp. objekt	-*-	hosp.	potrebná údržba
	stodola	-*-	bez využitia po obnove	
	Ss/2854/2			
	chliev	-*-	hosp.	potrebná urýchlená obnova
26. č.28	dom	Sabucha Anton	trvalé býv.	potrebná výmena strešnej krytiny odstrániť nevhodné úpravy dvorovej časti domu
	p.č.15600	Vlkolínec		
	Ss/2855/1			
	maštal	-*-	hospodárske	potrebná urýchlená obnova
	Ss/2855/2			
	stodola	-*-	hospod.	potrebná obnova výmena krytiny
	Ss/2855/3			
27. č.29-30	dvojdom	Marcinková A.	trvalé býv.	potrebná výmena krytiny
	p.č.15602	(č.29)Vlkolínec		
	Ss/2858/1			
	p.č.15603	dr.Bartoš Jozef	rekr.	výmena krytiny
	Ss/2857/1	Bratislava		
		Zochova 16		
	hosp.obj.		zčasti hosp.	spoločná 2-maštal
	Ss/2858/2	-*-		výmena krytiny 2-stodola obnovená
28. č.31-32	dvojdom	Babál Marián	rekreač.	v obnove bez staveb- ného povolenia
	p.č.15622	Bratislava		
	Ss/2859/1			výmena krytiny
	p.č.15621/1	Kenderová Jolana	rekr.	potrebná výmena kry- tiny
	stodola	-*-	bez využ.	potrebná urýchlená

	Ss/2859/2			obnova
29. č.33-34	dvojdom	Novák Ladislav	rekr.	nevhodná veranda
	p.č.15620	(33)Ružomberok		persp.odstrániť
	Ss/2859/4	Surový Marián	rekr.	v obnove (34)
	p.č.15619	(34)Bratislava		
	potrebné nové číslo v ÚZKP !			
	maštal	Novák L.	bez využ.	potrebná výmena kry-
		Surový M.		tiny
	stodola	-*-	bez využ.	potrebná urýchlená
				obnova
	potrebné indexovať nové číslo v ÚZKP !			
30. č.35	dom	Kupčová Irena	trvalé býv.	potrebná výmena kry-
	p.č.15624	Vlkolínec		tiny
	Ss/2860/1			
	maštal	Brezina Igor	hosp.	potrebná výmena
	Ss/2860/2			krytiny
	stodola	Kupčová I.	hosp.	potrebná obnova
	Ss/2860/3			strechy
31. č.36	dom	PhDr.Brezina Igor	rekr.	udržovaný
	p.č.15625	Bratislava		
	Ss/2861/1			
	stodola	-*-	bez využ.	po obnove
	Ss/2861/2			
32. č.37	dom	Trnovec Tomáš	rekr.	potrebná výmena kry-
	p.č.15641	Bratislava		tiny,omazanie a nalfi-
	Ss/2862/1			čenie vonkajších
				stien zrubu
	stodola	-*-	sklad	potrebná výmena
	Ss/2862/2			krytiny
33. č.38	dom	Janigová Margita	trvalé býv.	potrebná výmena kry-

	p.č.15643	Vikolíneec		liny, odstránenie ne-
	Ss/2863/1	Ondříková Judita		vhodnej verandy;
		Vikolíneec		schodov a zábradlia
				riešiť čiernu stavbu
	stodola	-*-		potrebná údržba a
	Ss/2863/2			výmena krytiny
34. č.39	dom	Kupčová Jolana	trvalé býv.	strecha po obnove
	p.č.15644	Vikolíneec		odstrániť dvere na
	Ss/2864/1			zadnom štíte a nevhod-
				nú verandu, omietnuť
				sokel
	hosp. objekt	-*-	hosp.	potrebná urýchlená
	Ss/2864/2			obnova
35. č.40	dom	Mestský úrad	obchod	po obnove
	p.č.15649	Ružomberok		
		dotvára prostr.		
36. č.41-42	dvojdóm	Ondříková Mária	trvalé býv.	persp.výmena krytiny
	p.č.15651	(41)Vikolíneec		
	Ss/2865			
	p.č.15652	Paulínyová Katarína	trvalé býv.	výmena krytiny
		(42)Vikolíneec		
	chliev, maštaľ			
	dotvára prostr.	-*-	hosp.	výmena krytiny
	stodola	-*-	osp.	výmena krytiny
	dotv.prostr.			
37. č.43	zrubová	Šebo Michal	rekr.	zrubová stavba
	chaťa	Bratislava		potrebná údržba
	p.č.15661			
	dotv.prostr.			

38. č.43/b	dom	Lauko Ľubomír	trvalé býv.	nevhodná novostavba zrubu, potrebné úpravy podľa ZPS; pred[žiť podstrešnú časť, do- stavať hosp.zázemie
	p.č.15665/4	Ružomberok		
	dotv.prostr.			
39. č.44	dom	Babál Marcel a	rekr.	vo výstavbe
	p.č.15685	Babál Juraj		odstrániť nevhodné
	p.č.15686			úpravy
	dotv.prostr.			
40. č.45	dom	Kendera Metod	trvalé býv.	nevhodný murovaný
	p.č.15696	Vlkošinec		objekt, persp.od- strániť a nahradiť
	ruší			zrubovým objektom
	stodola	---	hosp.	murovaná stavba
	ruší			nevhodne upravená
41. č.46	chata	Prístupová Helena	rekr.	drevený objekt napo- jený na býv.hosp.ob- jekt, nevhodná úprava, potrebná výmena kryt.
	p.č.15712	Ružomberok		
	ruší			
42. č.47	dom	Brichta Marián	rekr.	potreba odstrániť
	p.č.15714	Bratislava		nevhodné úpravy
	dotv.prostr.			v zmysle ZPS
	hosp.objekt	---	hosp.	murovaná časť nahra- diť zrubom, vymeniť
	a maštal			krytinu
43. č.48	požiarna	mesto Ružomberok	iné	nevhodná novostavba
	zbrojnica			persp.odstrániť
	p.č.15718			
	ruší			
44. č.49	chaľka	Rázga Eduard	rekr.	nevhodná prestavba
	p.č.15722	Ružomberok		senníka

ruší

45. č.50-51 dvojdom Ing.Sýkora Martin rekr. udržiavaný
 p.č.15729 (50)Bratislava
 Ss/2866/1 Griešová Viktória
 p.č.15728 (51)Grieš Peter potrebná údržba
 stodola -*- po rekonštrukcii
 Ss/2866/2
- maštal (k č.51) trvalé býv. nevhodná prestavba
 p.č.15727 na obytné účely
 potrebná aspoň vý-
 mena krytiny
46. č.52-53 dvojdom Milanová Bernardína trvalé býv. potrebná výmena kry-
 p.č.15734 (52)Vlkolínec tliny
 Ss/2867/1 Tóth Ladislav
 p.č.15736 (53)Bratislava rekr. udržiavaný
- maštal -*- bez využ. po rekonštrukcii
 Ss/2867/3
- býv.sýpka Mestský úrad inf.cent. po obnove
 Ss/2867/2 Ružomberok nevhodne urobené
 úpravy objektu
47. č.54 dom Novák Ján trvalé býv. nevhodný mur.objekt
 p.č.15752 Ružomberok persp.odstrániť a
 ruší nahradit zrub.obj.
- hosp.obj. -*- hosp. potrebná údržba
 dotvárajú výmena krytiny,
 prostr. obnova omietky
48. zvonica Mestský úrad potrebná údržba
 Ss/2856 Ružomberok výmena vstupných
 nám.A.Blinku 1 dverí a ošindlo-
 vania

49.	studňa
dotvára
prostr.	Mestský úrad
Ružomberok		potrebná obnova
50. nad d.č. 44	dve záhr.
chatky
p.č.15677
p.č.15682	Babál Marcel
Šefranko	rekr.
rekr.	na dožitie
51. za domom č.45	prenesený
p.č.15703
dotvára prostr.	dr.Považanová Valéria
Ružomberok		dokončiť stavbu a
nájsť využitie
52. za č.46	senník
dotvára prostr.			potrebná výmena kry-
tiny
53. za č.48	hosp.
objekt
p.č.15723	Rázgová Kamila
Ružomberok		potrebná urýchlená
obnova
54. pod PZ	ruína
p.č.15721/1	Kupčo Pavol
Ružomberok		zvyšky pivnice
možnosť novej
výstavby
55. pri PZ	hosp.
objekt
p.č.15721	Kupčo Peter
Ružomberok		potrebná obnova
56.	p.č.15571/1	Bradiak Jozef
Ružomberok		novostavba hosp.
obj.na rekr.účely
doriešiť nelegálnu
stavbu

4. ZÁSADY PAMIATKOVEJ STAROSTLIVOSTI O PAMIATKOVÚ REZERVÁCIU ĽUDOVEJ ARCHITEKTÚRY

V záujme záchrany a obnovy pamiatkovej rezervácie sa stanovuje spôsob regenerácie urbanistických a architektonických hodnôt PRĽA Vlkošinec vrátane jej ochranného pásma s cieľom zachovať urbanistický charakter celého sídla a pôvodný výraz jednotlivých objektov.

4.1. OCHRANA pôdorysu a priestorového usporiadania obce

Predmetom pamiatkovej ochrany je urbanistická hmotovo-priestorová skladba s jej architektonickými znakmi:

- pôdorysná osnova sídelnej formy
- parcelácia, podriadená zákonitostiam tejto sídelnej formy
- situovanie objektov v rámci parciel, dochovaný komunikačný systém, konfigurácia terénu; v rámci intravilánu menovite: obytné domy, hospodárske stavby, zvonica, kostol, studňa, cintorín, bývalá škola.

Základnou požiadavkou pri riešení územia pamiatkovej rezervácie je čo najdôslednejšie zachovanie

autentického výrazu obce, s obmedzením zásahov do pôvodnej priestorovej štruktúry na nevyhnutnú mieru. Stavebná činnosť má zachovávať, upravovať, obnovovať a dotvárať priestory a objekty pamiatkovej rezervácie. Dostavbu možno pripustiť iba na voľných miestach - rezervných plochách /R/, konkrétne medzi d. č. 18 a 19 /R1/, na severnej strane časti obce za domom č. 41-42 /R2/, medzi domami č. 44 a č. 45 a 47 /R3/ a medzi domami č. 47 a č. 50-51 /R4/. Na týchto miestach stáli pôvodne objekty, ich rekonštrukcia je podmienená stanovenými zásadami pamiatkovej starostlivosti. Novopostavené objekty budú rešpektovať architektonický výraz jestvujúcich pamiatok ľudovej architektúry v priestore rezervácie a existujúce ruiny budú odstránené.

Je potrebné zabezpečiť zvýšenú pozornosť a starostlivosť nielen jednotlivým objektom, ale aj ich bezprostrednému okoliu.

4.2. Ochrana pamiatok ľudovej architektúry a ich úpravy

Na území pamiatkovej rezervácie je v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok evidovaných 34 usadiel

a zvonica. Sú to všetko roľnícke zrubové domy a hospodárske objekty /stodoly, maštale, chlievy, senníky/. Stavebno-technický stav obytných domov je väčšinou v dobrom a vyhovujúcom stave, vyžadujú výmenu krytiny a pravidelnú údržbu. Stavebno-technický stav hospodárskych objektov je väčšinou zlý až havarijný. Vyplyva to predovšetkým z toho, že ich pôvodné funkčné využitie stráca v súčasnosti svoje opodstatnenie, väčšinou sú bez využitia.

Stavebné, technické, architektonické, prípadne iné úpravy chránených objektov sa môžu vykonávať len v súlade s koncepciou obnovy rezervácie, s cieľom trvalého zachovania ich hmotnej podstaty, autentického výrazu a primeraného využitia. Konkrétne podmienky úprav určí príslušný výkonný orgán pamiatkovej starostlivosti, na základe odborných a metodických podkladov organizácií štátnej pamiatkovej starostlivosti /podľa ustanovení zákona SNR č. 27/87 Zb. o ŠPS/, resp. v zmysle plánovanej novely zákona.

Pri všetkých formách obnovy kultúrnej pamiatky /podľa § 8 Vyhlášky č. 21/88 k zák. SNR č. 27/87 Zb. o ŠPS sa obnova pamiatky vykonáva údržbou, opravou, rekonštrukciou, modernizáciou/ sa vyžaduje zachovanie a zvýraznenie špecifických znakov stredoslovenského dreveného domu, rozšíreného v severnej časti

Slovenska, pričom je potrebné používať tradičné materiály a netypizované konštrukčné prvky. V pôvodnom stave je potrebné zachovať všetky obytné trakty s hospodárskymi stavbami, vrátane stodôl a senníkov na záhumní. Ich využívanie vzhľadom na nové funkčné využitie celej rezervácie je možné aj pre iné účely.

4.2.1. Úpravy detailov kultúrnych pamiatok

Na úpravu p o d m u r o v k y /sokla/ odporúčame používať ploché kamene spájané blatom alebo maltou s natičenou hlinou, vylúčiť treba pohľadový betón. Pri povrchovej úprave podmurovky žiadame upraviť jej povrch omazaním hlinou a naličením vápenným náterom.

Pri oprave obvodových stien a fasád je nutné zachovať pôvodný materiál vrátane jeho dimenzií. Porušené t r á m y z r u b o v ý c h s t i e n vymieňať za trámy rovnakých rozmerov tak, aby nebolí narušené pôdorysné rozmery domu. Pri oprave stien omazaných hlinou treba zachovať tradičný vzhľad povrchu, teda hladkosť a zaoblenosť tvarov. Možno použiť aj niektorú zo súčasných omietok, ktorá sa svojím vzhľadom najviac približuje hlinenej mazačine. Pri ličení vápennými farbami zachovávať

tradičnú farebnosť /modrá, svetlohnedá, okrová a ich odtiene/. Zásadne nepoužívať lakové nátery drevených prvkov. Neomietnuté zrubové steny natierať len konzervačnými nátermi, ktoré nepotláčajú vonkajšiu štruktúru dreva. Neodporúčame používať drsné cementové omietky, najmä brizolit. Prečnievajúce spoje zrubu neomietiť, steny zrubu neobijať doskami alebo ozdobným latkovaním. Je potrebné vylúčiť /a existujúce odstrániť/ obijanie chrbtovej steny domu nežiadúcim materiálom, ako je napr. azbestová doska, prípadne umakart. Obijanie /tam kde bolo/ robíme len šindľom.

Pri opravách **s t r e c h y** zachováваме pôvodnú krovnú konštrukciu a pôvodný tvar /sedlová/. Sklon strechy nemeníme, ani výšku ostrešia. Ak je krov narušený, pri oprave či výmene je potrebné použiť drevené trámy v pôvodnom tvare a rozmeroch. Pri výmene krytiny používať len šindeľ pôvodných rozmerov. Odkvapy riešiť tradične, bez použitia plechových žlebov a rúr. Na opravu štítu používať dosky pôvodných rozmerov, nepripustné je ozdobné latkovanie štítu, ktoré je v lokalite cudzie. Ak v štíte pôvodne okno nebolo a z dôvodov zmeny využitia sa osádza, je potrebné ho opatriť okenicou, po uzavretí ktorej bude

štit pôsobiť kompaktným dojmom. Tieto úpravy však odporúčame robiť na zadnom štíte domu. Zachované musia byť aj pôvodné komíny, polkružia a kolíky.

Jestvujúce nevhodné verandy /viď kap. 3.2.1./ je potrebné perspektívne odstrániť, resp. upraviť, aby príliš nekontrastovali s tradičným charakterom stavby. V žiadnom prípade nepovoľovať stavbu nových veránd a závetrí. Zachované pavlačové zápražia s dreveným zábradlím a gánky obnovovať v pôvodnom tvare, materiáli a rozmeroch.

Pri výmene o k e n n ý c h a d v e r o - v ý c h výplní a rámov za nové z dôvodu nevyhovujúceho stavebno-technického stavu je potrebné zachovať rozmer, druh a spôsob opracovania pôvodného materiálu. Pri povrchovej úprave nových a starších okenných a dverových výplní a rámov sa odporúča aj použitie pastelových povrchových náterov, používaných v lokalite. Nepripustné je osadzovanie kovových zárubní. Nepoužívať typizované okná a dvere. Ak sú na objektoch osadené tradičnému výrazu nezodpovedajúce okná a dvere, je potrebné perspektívne riešiť ich odstránenie a nahradenie oknami a dverami vyrobenými podľa tradičného vzoru a analógií v dedine.

V i n t e r i é r i odporúčame zachovať docho-
vané pôdorysné členenie a komunikačný systém. V objekte
určenom na expozičné účely je potrebné zachovať /re-
konštruovať/ v pôvodnom stave trámové stropy a dreve-
né podlahy. Ak sa zachovalo pôvodné v y k u r o v a -
c i e z a r i a d e n i e /pec s ohniskom, chlebo-
vá pec/, treba ich udržiavať v pôvodnom stave. Ak sa
nezachovalo, je potrebné ho v prípade objektu určené-
ho na expozičné účely rekonštruovať. Dvere je potrebné
nahradzať dverami pôvodnej veľkosti, tvaru a druhu
materiálu, nepripustné je použitie kovových zárubní.
Podlahy treba zachovať v pôvodnom stave. Ak sa neza-
chovali, odporúčame doskové podlahy. V kuchyni a so-
ciálnych zariadeniach je možné použiť aj iné druhy podláh,
nenáročné na údržbu. Trámové stropy a kamenné klenby
zachovať v pôvodnom stave. Poškodené časti nahradzať
kópiami pôvodných.

Pri úprave p o d s t e n y je potrebné používať
tradičné materiály /kameň, hlina/, vylúčiť úpravu
betónom.

H y g i e n i c k é z a r i a d e n i a sa
odporúča riešiť bez väčších stavebných zásahov, za-
budovaním hygienických buniek do objektov, najvhodnej-
šie do konôr, alebo mimo obytné priestory. Ideálne
by bolo využiť chátrajúce hospodárske objekty.

o p l o t e n i e pozenku robiť len vtedy, keď bol pôvodne oplotený. Opravy oplatenia /výmena/ robiť v pôvodných rozmeroch, materiáli a forme. Táto požiadavka sa vzťahuje najmä na použitie drevených dosiek, resp. dreveného materiálu na obnovu a rekonštrukciu pôvodných vstupných brán a bráničiek, ako aj na použitie šindľa na striešky. Jestvujúce pletivové oplatenie perspektívne vymeniť za latkové.

Rozvod vody potoka drevným žlabom, ktorý prechádza stredom obce, je potrebné obnoviť a udržiavať v dobrom, prevádzkovateľnom stave.

Uvedené zásady je potrebné dodržiavať pri každej údržbe, oprave, rekonštrukcii alebo modernizácii objektov. Doterajšie úpravy, ktoré sú v rozpore so zásadami pamiatkovej starostlivosti je potrebné postupne odstraňovať, zabezpečiť postupnú výmenu jednotlivých nevhodných prvkov podľa stupňa opotrebovanosti.

4.3. Úpravy ostatných objektov na území rezervácie

Na území pamiatkovej rezervácie sa nachádzajú tieto verejné a sakrálné stavby: kostol, zvonica, škola, obchod, požiarňa zbrojnica, studňa, cintorín.

K o s t o l Navštívenia Panny Márie bol postavený v roku 1875 na východnom okraji lokality. Je postavený v barokovo-klasicistickom slohu. Je to jednoložová stavba s presbytériom so segmentovým uzáverom a do priečelia vstavanou vežou, ktorá je krytá štíhľou laternovou baňou. Krytinu strechy kostola tvorí šindel, veža je pokrytá plechom. Kostol je v dobrom stavebno-technickom stave, potrebná bude obnova strešnej krytiny.

V tesnej blízkosti kostola, za cestou, sa rozprestiera obecný c i n t o r á n. V jeho areáli sa nachádza niekoľko zaujímavých kamenných a liatinových náhrobných križov. Potrebná je jeho údržba. Nedôstojné oplotenie drôteným pletivom je potrebné nahradiť iným tak, aby materiálovo aj tvarom korešpondovalo so zadnou bránou cintorína a oplotením nik v priečeli kostola.

Š k o l a bola postavená koncom 19. storočia. Využívala sa ako jednotriedka a byt pre učiteľa. Pôvodný názov mala Rímsko-katolícka jednotriedna Iudová škola a vyučovali v nej mnisi z kláštora v Trlenskej doline. Po oslobodení bola premenovaná na Štátnu Iudovú školu. Po roku 1965 jej pôvodné funkčné využitie pre nedostatok žiakov zaniklo. V súčasnosti je v budove rekreačné zariadenie vydavateľstva Mladé

letá Bratislava. K škole patrí z južnej strany aj záhrada. Vyrovnávaním terénu pod časťou budovy vznikli pivničné priestory. Objekt je v dobrom stavebnotechnickom stave. Je potrebné obnoviť omietky a nátery okien a dverí.

S t u d ň a - slúži ako jediný zdroj pitnej vody v obci. Je situovaná v strede obce Vikolínec, juhovýchodne od domu č. 24. Má kamennú podmurovku, na ktorej je obdĺžnikový zrub z dvoch vencov. Na zrub je upevnená drevená konštrukcia obitá latkami, nesúca sedlovú striešku pokrytú šindľom. Na čelnej strane je otvor, ktorý umožňuje manipuláciu s čerpacím zariadením /rumpál, vedro, reťaz/. Z vonkajšej strany je na hriadeľ rumpála nasadené koleso. Jeho otáčaním sa ručne ťahá zo studne voda. Hĺbka studne je asi 12 m, výška vodného stĺpca dosahuje asi 6 m. Objekt studne je v dobrom stave. Potrebná je obnova podmurovky a perspek. výmena šindľa.

O b c h o d je umiestnený v dome č. 40 na hornom konci obce. Je to trojpriestorový objekt z kameňa, tehál a zadná časť je zrubová. Objekt je podpivničený. Pivnica sa pôvodne využívala ako sklad paliva, t. č. je bez využitia. Sedlová strecha je pokrytá škridlou. Štít je murovaný. Steny sú omietnuté

a naličené okrovou farbou, sokel je farebne odlišený. Potrebná je obnova týchto náterov. Objekt nie je vykurovaný, obyvateľom slúži len sezónne /v zimných mesiacoch mimo prevádzky/, raz týždenne. Bude potrebné doriešiť jeho celoročné prevádzkovanie.

P o ž i a r n a z b r o j n i c a bola dostavaná v roku 1975. Stojí v zadnej časti pozemku, na ktorom stáli pred druhou svetovou vojnou obytné domy. Steny objektu sú z pôrobetónových tvárnic obložených drevom. Objekt pôsobí rušivo. Navrhujeme jeho odstránenie a nahradenie vhodnou novou architektúrou.

Z v o n i c a je postavená v strede obce pred domom č. 50-51, po pravej strane cesty. Zvonica je najstarším objektom v obci. Bola postavená v roku 1770. Má štvorcový pôdorys. Nerovnosť terénu vyrovnáva kamenná podmurovka, na ktorej je položený základný veniec zrubu. Konštrukcia stien je zrubová, steny zrubu sú z vonkajšej strany obité šindľom. V hornej časti je zvonica obitá doskami. Steny sa smerom hore zužujú, majú tvar zrezaného ihlanu a zakončuje ich strmá, šindľom pokrytá strieška ukončená križom. Vstupné dvere do objektu sú umiestnené na severnej strane, kryté vysunutou strieškou z dvoch radov šindľov. Zvon je napevno spojený s dreveným valcom zasadeným vo vyrezávaných lôžkach dvoch trámov, vzdialených od seba

asi 50 cm. Funkciou zvonice bolo pôvodne oznamovať čas modlitieb. Ohlasovali sa ňou aj požiare a iné nebezpečenie. Interiér zvonice je neustále veľmi zanedbaný a pôsobí ako smetisko. Je potrebné ho urýchlene vyčistiť a udržiavať a zároveň upraviť a vyčistiť aj bezprostredné okolie zvonice.

Na území rezervácie sú objekty, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok. Sú to nasledovné druhy:

- objekty dotvárajúce prostredie
- objekty dotvárajúce prostredie s rušivou úpravou
- rušivé, nutné upraviť
- určené na asanáciu.

Objekty dotvárajúce prostredie

- sú nezapísané v ÚZKP, svojou hmotou dotvárajú a dopĺňajú prostredie rezervácie. Pri ich úpravách je potrebné dodržiavať zásady totožné pre kultúrne pamiatky.

Objekty dotvárajúce prostredie s rušivou úpravou

- dotvárajú prostredie rezervácie, ale majú niektoré nevhodné prvky, napr. obklad zrubu. Perspektívne je potrebné tieto nevhodné úpravy odstrániť.

Objekty rušivé

- sú novostavby a drobné záhradné chatky a kôlne. Tieto objekty pôsobia rušivo, avšak nie je reálne ich odstránenie, preto zostávajú súčasťou stavebného fondu lokality. Je potrebné ich považovať za stavby určené na dožitie. Povrchové úpravy stien týchto objektov odporúčame riešiť prispôbením k tradičným úpravám ľudových stavieb. Kde táto úprava nie je možná, vhodné je uvažovať s možnosťou potlačenia ich rušivého pôsobenia pomocou ozelenenia tradičnými druhmi drevín - vytvorenie clony vzrastlou zeleňou.

Objekty určené na asanáciu

- sú objekty bez pamiatkových a architektonických hodnôt v havarijnom stavebno-technickom stave, ktorých obnova by nebola spoločensky a ekonomicky prínosná.

4.4. Dotváranie prostredia

Súčasťou prostredia pamiatkovej rezervácie sú komunikácie, ostatné verejné priestranstvá, ploty, žlabový prietok potoka stredom obce, zeleň, atď., ktorých úpravu je potrebné riešiť v súlade s požia-

dvakami pamiatkovej starostlivosti na zachovanie a obnovenie autentického výrazu prostredia rezervácie.

Prístupová cesta z južnej strany /od Bieleného Potoka/ je úzka a strmá, no nepovažujeme za potrebné ju rozširovať ďalším asfaltovým kobercom, keďže tento je v rozpore s historickým prostredím rezervácie. Ostatné komunikácie a verejné priestranstvá, ako aj dvory, si zachovávajú prirodzený, neupravený povrch. V záujme zabezpečenia prevádzkyschopnosti komunikácií je nutné ich povrchy vyrovnať a spevniť. Takéto úpravy odporúčame riešiť hrubším zavalcovaným štrkom. Plochy medzi komunikáciami je potrebné skultivovať a zatravníť.

Potrebné je vyriešiť prístup do obce z hlavnej cesty novým, resp. bezpečným premostením. Na hlavnej ceste /smer Banská Bystrica - Ružomberok/ je nutné urýchlene osadiť smery odbočenia na obec Vikolínec /dopravné značky/ a zároveň umiestniť pútač, ktorý adekvátnym spôsobom, hodným významu celej lokality, upozorní turistov a cestujúcich na pamiatkovú rezerváciu Ľudovej architektúry.

Dochovanú vzrastlú stromovú zeleň na verejných priestranstvách, vo dvoroch a záhradách je potrebné ponechať, ozdraviť a dopĺňať tradične pestovanými druhmi, so zameraním na dotváranie, resp. aj korigovanie

prostredia. Treba stanoviť zákaz výrubu bez vyjadrenia orgánov pamiatkovej starostlivosti a štátnej ochrany prírody. Perspektívne vykonať súpis a návrh na ochranu viacerých starých stromov, ktoré dotvárajú scenériu a charakter daného priestoru, vypracovať projekt ozelenenia rezervácie. S cieľom obmedzenia nevhodného pôsobenia rušivých objektov a prvkov sa odporúča výsadba vhodnej zelene vytvorením vizuálnej clony. Zásadne neodporúčame ozeleňovanie priestorov exotickými druhmi stromov a kríkov, ani tvarovanie živých plotov.

Osobitnú pozornosť je potrebné venovať toku potoka stredom obce, ktorý je regulovaný terasovitými žlabovými prietokmi. Pásky zelene, prekrývajúce potok, je potrebné udržiavať a upravovať čistením, kosením, prípadne novým zatrávnením. Neustálu údržbu si vyžadujú i vyústenia drevených žlabov. Tam, kde si to stav dreveného žlabu vyžaduje, je potrebná jeho výmena za nový v rovnakom tvare, hmoty a veľkosti. Betónové rúrové vyústenia žlabov je potrebné nahradiť drevenými /viď fotopríloha č. 34, 35, 36/.

V pamiatkovej rezervácii sa stretávame s niekoľkými druhmi oplotenia. V záujme odstránenia rušivých prvkov odporúčame postupné nahradenie kovového, pletivového a iného oplotenia dreveným, latkovým.

Jestvujúce rozvody elektrickej energie vzdušným vedením, rušiace vzhľad lokality, je potrebné nahraďiť kábelovým rozvodom ťahaným v cestnom telese. Prostredie rezervácie dotvára aj rozvod vody potoka dreveným žlaňom, prechádzajúcim stredom obce, ktorý treba zachovať, obnoviť a udržiavať v dobrom stave ako súčasť prostredia.

4.5. Stavebná činnosť v rezervácii

Na území rezervácie je stavebná činnosť obmedzená. Môže byť realizovaná iba v súlade s platnou územno-plánovacou dokumentáciou. Má zachovávať, upravovať, obnovovať a dotvárať hlavné uličné priestory, chránené pamiatky a objekty vo vzťahu k pôvodnému pôdorysu, parcelácii interiéru obce, hmotovej skladbe, výškovému zónovaniu a k širšiemu prostrediu a okolitej prírode.

Stavebná činnosť v PRĽA Vikolínece má byť zameraná na:

1. Obnovu kultúrnych pamiatok, v rozsahu vyplývajúcom z ich stavebno-technického stavu, znany funkčného využitia, prípadne z potrieb alebo nárokov vlastníka, realizovaných v súlade so zásadami pamiatkovej starostlivosti. Obnova sa podľa povahy a stavu kultúrnej pamiatky vykonáva údržbou, opravou,

rekonštrukciou, modernizáciou, prípadne inou vhodnou úpravou. Môže sa uskutočňovať iba na základe stavebného povolenia alebo ohlásenia stavebnému úradu /§ 54 stavebného zákona/ a záväzného stanoviska ONV, po písomnom vyjadrení KÚŠPSOP k zanášaným prácam, či sú z hľadiska štátnej pamiatkovej starostlivosti prípustné. ONV určí základné podmienky, za ktorých možno práce pripravovať a vykonávať /§ 14 zákona SNR č. 27/87 Zb. o ŠPS a §§ 8, 9 a 10 Vyhlášky č. 21/88 MK SR k zák. č. 27/87, ako aj Vyhlášky č. 43/90 o projektovej príprave stavieb/.

2. Postupné odstraňovanie nevhodných úprav objektov dotvárajúcich prostredie pamiatkovej rezervácie, vrátane nevhodných rušivých objektov /viď kap. 4.3./.
- Úpravy, prípadne obnovu ostatných objektov na území rezervácie a v jej ochrannom pásme môže vlastník arealizovať až na základe záväzného stanoviska ONV, vydaného po písomnom vyjadrení KÚŠPSOP v zmysle ods. 2 a 6 § 14 zákona SNR č. 27/87 Zb. o ŠPS.
3. V záujme dotvorenia uličnej zástavby je možné na stanovených rezervných plochách R1, R2, R3 a R4 /viď mapa a kap. 4.1./ postaviť nové zrubové objekty, ktoré budú kópiami pôvodných domov.

Doplnenie radovej zástavby v nezastavanom priestore je potrebné citlivo doplniť v doterajšom rytme, aby sa vytvoril uzavretý priestor.

4.6. Doprava v rezervácii

Automobilovú dopravu do obce je potrebné vylúčiť. Odporúčame, aby priestor PRĽA bol vyhradený pešiemu pohybu. Vstup do rezervácie automobilom odporúčame povoliť len vlastníkom domov a zásobovaniu. Pre vozidlá návštevníkov a zájazdové autobusy by malo slúžiť záchytné parkovisko vybudované pred vstupom do dediny od Trlenskej doliny. Pre účely garážovania vozidiel stálych obyvateľov a chalupárov odporúčame využiť hospodárske objekty bez narušenia ich exteriéru. Perspektívne je možné uvažovať s atraktívnou dopravou návštevníkov Vikolínce furmanní /konský záprah/ z Trlenskej doliny.

4.7. Zásady využitia objektov

Po vyhodnotení súčasného spôsobu bvyžívania stavebného fondu v PRĽA Vikolínece, vo vzťahu k možnostiam záchrany pôvodnej hmoty a tradičného výrazu

pamiatok, ako aj v zmysle Uznesenia Predsedníctva vlády SR č. 2/1985 o stave pamiatkových rezervácií na Slovensku, sa ako najvhodnejšia forma využitia javí chalupárska rekreácia. Táto nekladie zvýšený nárok na štandard bývania a najviac smeruje k zachovaniu a užívaniu tradičných hodnôt daného prostredia. V súčasnosti je v rezervácii 25 domov užívaných ako rekreačné chalupy. 19 obytných domov je trvale obývaných občanmi. Zachovanie tradičného výrazu pamiatok predpokladá vykonávanie pravidelnej údržby a opráv. V mnohých prípadoch sa však táto snaha stráca vzhľadom na fyzické a finančné možnosti pôvodných prestárlych majiteľov. Napriek tejto skutočnosti je využívanie kultúrnych pamiatok formou trvalého bývania, pri dodržiavaní zásad pamiatkovej starostlivosti vítané. Je dôležité, aby zo strany ONV /NsNV Ružomberok/ bolo udržanie stálych obyvateľov podporované poskytovaním príspevku na zachovanie a obnovu pamiatok v zmysle § 16 zákona SNR č. 27/87 Zb. o ŠPS. Ustanovený pracovník NsNV Ružomberok bude zabezpečovať prípravu a realizáciu obnovy objektov, stavebný dozor, štátny stavebný dohľad, HTZ, uzatváranie dohôd s majiteľmi pri poskytnutí príspevku na obnovu a koordinovať prácu komisie, ktorá bola v roku 1988 ustanovená pre posudzovanie výberu objektov na ob-

novu, rozsah obnovy, výšku príspevku a zhodnotenie realizácie obnovy.

Pre kultúrno-spoločenské účely bude slúžiť objekt č. 16-17, v ktorom Liptovské múzeum Ružomberok zriadi expozíciu a predaj suvenírov. Objekt sýpky /oproti dvojdomu č. 16-17/ sa odporúča zadaptovať pre účely poskytovania občerstvenia návštevníkom obce.

K adaptáciám objektov pre novú funkciu treba pristupovať citlivo a dodržiavať zásady uvedené v kap. 4. Nová funkcia musí zodpovedať rozmerom a konštrukčným danostiam pamiatky, aby úpravy pre nové účely boli minimálne a nepoškodili jej kvalitu.

Pri určovaní nových funkcií objektov treba vychádzať z potrieb obyvateľov obce Vikolínec a vzhľadom na jeho polohu v ojedinelej prírodnej scenérii a v blízkosti centra turistického ruchu /Malinô Brdo/, aj na potreby rozvíjajúceho sa turistického ruchu. Pamiatková rezervácia musí zostať predovšetkým hmotným dokladom tvorivého úsilia ľudu, príkladom jeho citu k formám, domácnemu prostrediu, materiálu i k okolitej prírode.

4.8. Zásady pamiatkovej starostlivosti v ochrannom pásme

Účelom ochranného pásma je regulovanie stavebných, technických a iných zásahov a úprav na území súvisiacom s rezerváciou, aby nedošlo k rozporom /estetickým, hospodárskym a iným/, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť túto pamiatkovú rezerváciu.

Vzhľadom k tomu, že celá lokalita leží vo vnútri chránenej krajinnej oblasti Veľká Fatra, pre regulovanie všetkých činností platia podmienky stanovené pre územie CHKO. Ide predovšetkým o zachovanie pôvodného rázu okolitej krajiny a jej hodnotných úprav v súlade s požiadavkami štátnej ochrany prírody a koncepciou obnovy rezervácie a ÚPH-2.

V prípade Vikolince sa objekty v ochrannom pásme vylučujú s výnimkou senníkov. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam, považujeme za nevyhnutné asenovať záhradné chatky v chatári obce. Samovoľná výstavba nevhodných objektov môže vážne ohroziť osadenie lokality do prírodného prostredia. Zároveň bude potrebné zabezpečiť finančné prostriedky na záchranu ešte existujúcich senníkov a v prvom rade zabezpečiť opravu striech a výmenu šindľovej krytiny. Zabráni

sa tak ich celkovému zániku. Potrebná je aj obnova /resp. výmena za pôvodný zemiak/ hospodárskeho objektu stojaceho pri ceste do Vlkolínca od Trienskej doliny. Aktualizovať treba aj texty informačnej tabule na tomto objekte a ďalšej umiestnenej v strede obce.

Z Á V E R

Zásady pamiatkovej starostlivosti pre pamiatkovú rezerváciu Ľudovej architektúry Vikolínec vychádzajú z dodnes zachovaných urbanistických a architektonických hodnôt lokality. Svojím obsahom predstavujú reálne formy zásahov a úprav do PAĽA, od celku až k jednotlivým objektom, ktoré je potrebné realizovať v záujme obnovy, regenerácie a revitalizácie obce.

Pri rešpektovaní Zásad pamiatkovej starostlivosti je potrebné pristupovať k úpravám kultúrnych pamiatok a ostatných nehnuteľností na území pamiatkovej rezervácie individuálne, podľa zachovania originality, stavebno-technického stavu, terajšieho a perspektívneho využitia, sociálnych a ekonomických podmienok a možnosti majiteľov za konzultatívnej pomoci s našou organizáciou.

Nesmierne dôležité je venovať pozornosť i celkovému prostrediu pamiatkovej rezervácie tak, aby sa Vikolínec stal dôstojným kultúrnym reprezentantom Ľudového staviteľstva stredného Slovenska.

Z zachovaním jedinečných kultúrno-spoločenských a historických hodnôt pamiatkovej rezervácie Ľudovej architektúry Vikolínec môže výrazne pomôcť osvetovo-vzdelávacie pôsobenie na verejnosť v záujme jej

kultúrneho povedomia a vlasteneckého citenia. Preto záverom odporúčame orgánom a organizáciám štátnej pamiatkovej starostlivosti tieto ľudské faktory v obyvateľoch obce - trvale bývajúcich i chalupároch - rozvíjať propagáciou, osvetou, osobnými pohovormi, aby pamiatková rezervácia Ľudovej architektúry Vlkolínec bola autenticky zachovaná i pre ďalšie generácie.

Schválil: Ing. arch. Ivan Sojdiš
riaditeľ ústavu

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Červený, J.: Vikolíнец, obec kde sa zastavil čas, Projekt, Revue slovenskej literatúry 10/1974, s. 35 n.
2. Huska, H.: Tradície ľudového tapania vikov v Liptove, Vlastivedný zborník Povutia VII, 1965, s. 132-159.
3. Kaľavská, V.: Vikolíнец, pamiatková rezervácia Ľudového staviteľstva, Vlastivedný časopis 2, XXIX, 1980.
4. Kužela, L.: Ľudové staviteľstvo vo Vikolíncoch, diplomová práca, Katedra etnografie a folklóristiky FF UK, Bratislava 1976.
5. Pamiatky a príroda 4, Bratislava 1980.
6. Ružomberok, Historicko-vlastivedná monografia, Ružomberok 1969, s. 74 a n.
7. Súpis pamiatok na Slovensku III, Bratislava 1969.
8. Zásady pamiatkovej starostlivosti pre PAĽA Vikolíнец, SÚPSOP, Bratislava 1981.
9. Liptayová, Z.: Odberno-metodické zásady záchrany, údržby, obnovy a využitia objektov ĽA pre individuálnu rekreáciu, na voľný a viazaný cestovný ruch, ŠÚPS, Bratislava 1989.

Zoznam fotografií

1. pohľad na vstup do obce z cesty od Trlenskej doliny
2. hospodársky objekt s informačnou tabuľou pred vstupom do obce
3. informačná tabuľa
4. scenérie okolitej krajiny
5. štítové strany domu č. 3 a 4
6. cesta ku kostolu
7. pohľad z dvora domu č. 7
8. dom č. 15
9. dom č. 15 a štítová strana domu č. 16-17
10. štítová stena domu č. 16-17
11. kamenná sýpka oproti domu č. 16-17
12. zadná časť sýpky
13. dom č. 16-17 v rekonštrukcii
14. kamenná sýpka po statickom zabezpečení
15. dom č. 18
16. zvyšky kamenného domu medzi domom č. 18 a 19
17. dom č. 21
18. hospodársky objekt k dvojdomu č. 20-21
19. hospodársky objekt k dvojdomu č. 20-21
20. hospodársky objekt k dvojdomu č. 20-21
21. zadná časť hospodárskeho objektu
22. dom č. 22
23. studňa
24. studňa
25. stred obce
26. domy č. 26 a 27
27. dvojdom č. 31-32
28. dom č. 37
29. dvor domov č. 38 a 39
30. zadná časť štítu domu č. 39

31. detail nefunkčných dvier v štíte
32. hospodárske objekty k domom č. 38 a 39
33. stred obce
34. pás zelene v strede obce
35. vyústenie potoka v drevenom žlabe
36. rozvod vody stredom obce
37. zvonica
38. murovaný objekt za zvonickou
39. zvonica /foto 1987/
40. zvonica
41. zvonica a časť murovaného objektu /foto r. 1990/
42. dom č. 40
43. zvonica a murovaný objekt za ňou /foto 1990/
44. objekt č. 46 - chata
45. objekt č. 46 - chata
46. dom č. 47
47. požiarna zbrojnica
48. nevhodná prestavba senníka na chatu
49. celkový pohľad na prestavovaný objekt
50. bývalý hospodársky objekt k domu s. 51
51. ruiny v strede obce
52. dom č. 50
53. hospodársky objekt s nevhodnou úpravou
54. senník
55. osadenie hospodárskych objektov na záhumí
56. prenesený senník
57. stodola v havarijnom stave

144/1

341

1. pohľad na vstup do obce z cesty od Trlenskej doliny

L/kyb

341

2. hospodársky objekt s informačnou tabuľou pred vstupom do obce

VLKOLINEC - REZERVÁCIA LUDOVEJ ARCHITEKTÚRY

VLKOLINEC, TYECIÁ HORNÁ OSADA

LIPTOVA, SI DO DNEŠ ZACHOVALA PŮVODNŮ ARCHITEKTÚRU. ZRUBOVÉ DOMY S HOSPODÁRSKÝMI STAVBAMI RADENÉ ZA SEBOU V DĽHOM /HLBOKOM / POLNÍCKOM DVORE VYTVÁRAJÚ PÔSOBIVÝ HRANISTIČKO-ARCHITEKTONICKÝ CELOK. V MALEBNEJ PRÍRODNEJ SEŠNERI CHRÁNENEJ AJ INNEJ OCEASŤ VEĽKEJ FATRY POD TURISTICKO-REKREAČNÝM CENTROM MALINÉ BRDO JE SKYTOM KULTÚRY NÁŠHO LUDU.

VLÁDE SSR VYHLÁŠILA OSADU VLKOLINEC DŇA 26.I.1978
ZA PAMIAŤKOVÚ REZERVÁCIU LUDOVEJ ARCHITEKTÚRY

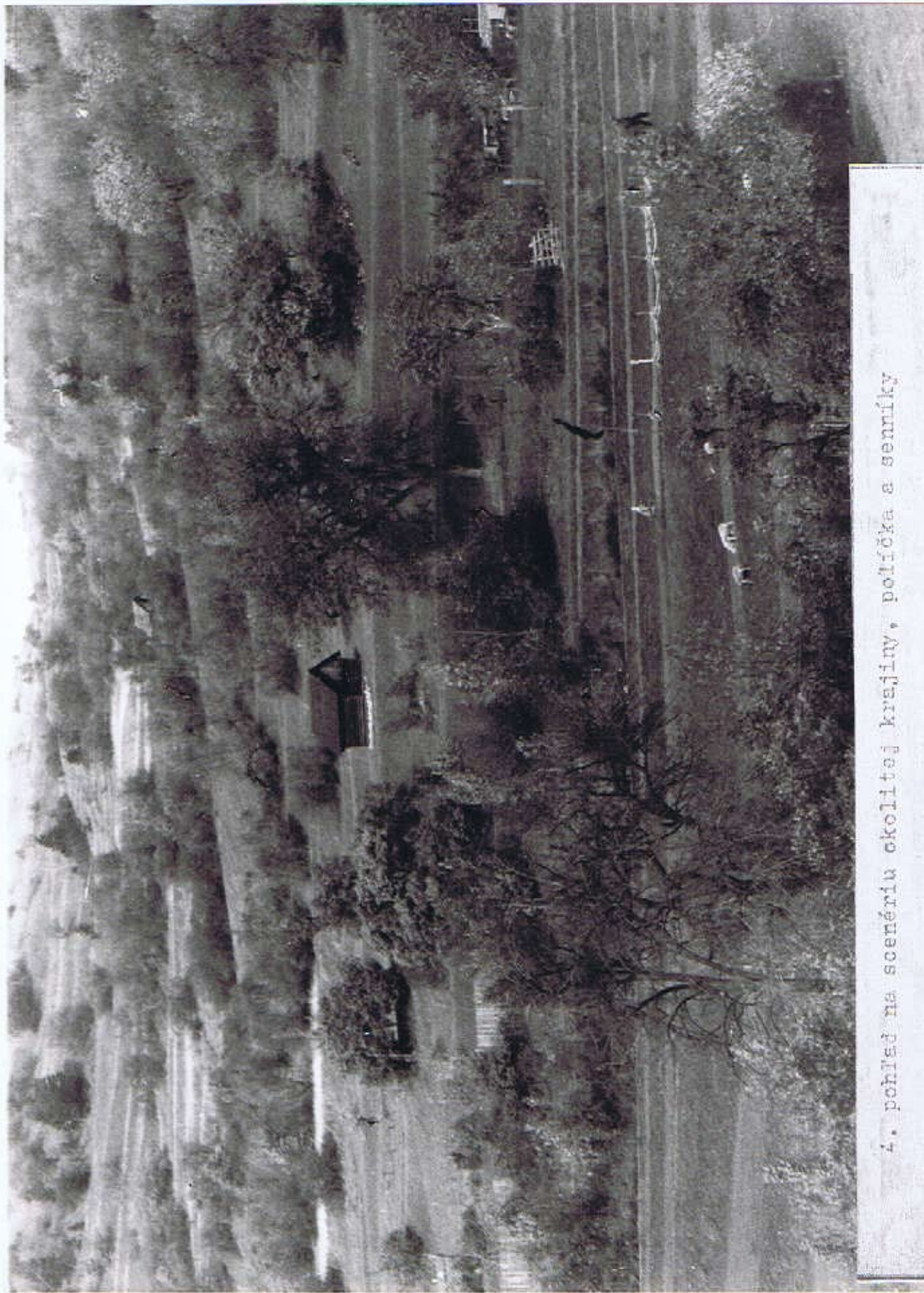
3. informačná tabuľa umiestnená na hosp. objekte pred vstupom do obce od Trlenskej doliny

1/44

341

144/1

341

4. pohľad na scenériu okolitej krajiny, políčka a senníky

1/446

341

5. štítové strany domov č. 3 a č. 4

1/541

341

6. cesta ku kostolu, v pozadí d.č.3 a 4

1/44

341

7. pohľad z dvora domu č. 7

1/k46

341

8. dom č.15 obnovený pre rekreačné účely

1/441

341

9. dom č.15 a štítová stena domu č.16-17 /st.č.14-15/ foto r.1987

10. štítová stena d.č.16-17 - objekt je v rekonštrukcii

11. ktl

241

11. kamenná sýpka oproti d.č.16-17 foto r.1987

444

341

12. zadná časť sýpky, pri nej záhradná chatka /nelegálna stavba/

14C

13. dom č.16-17 /st.č.14-15/ v rekonštrukcii

14. kamenná sýpka k d.č.16-17 - stav po statickom zabezpečení
šlenmi SZOPK /foto r.1990/

14h

1/446

341

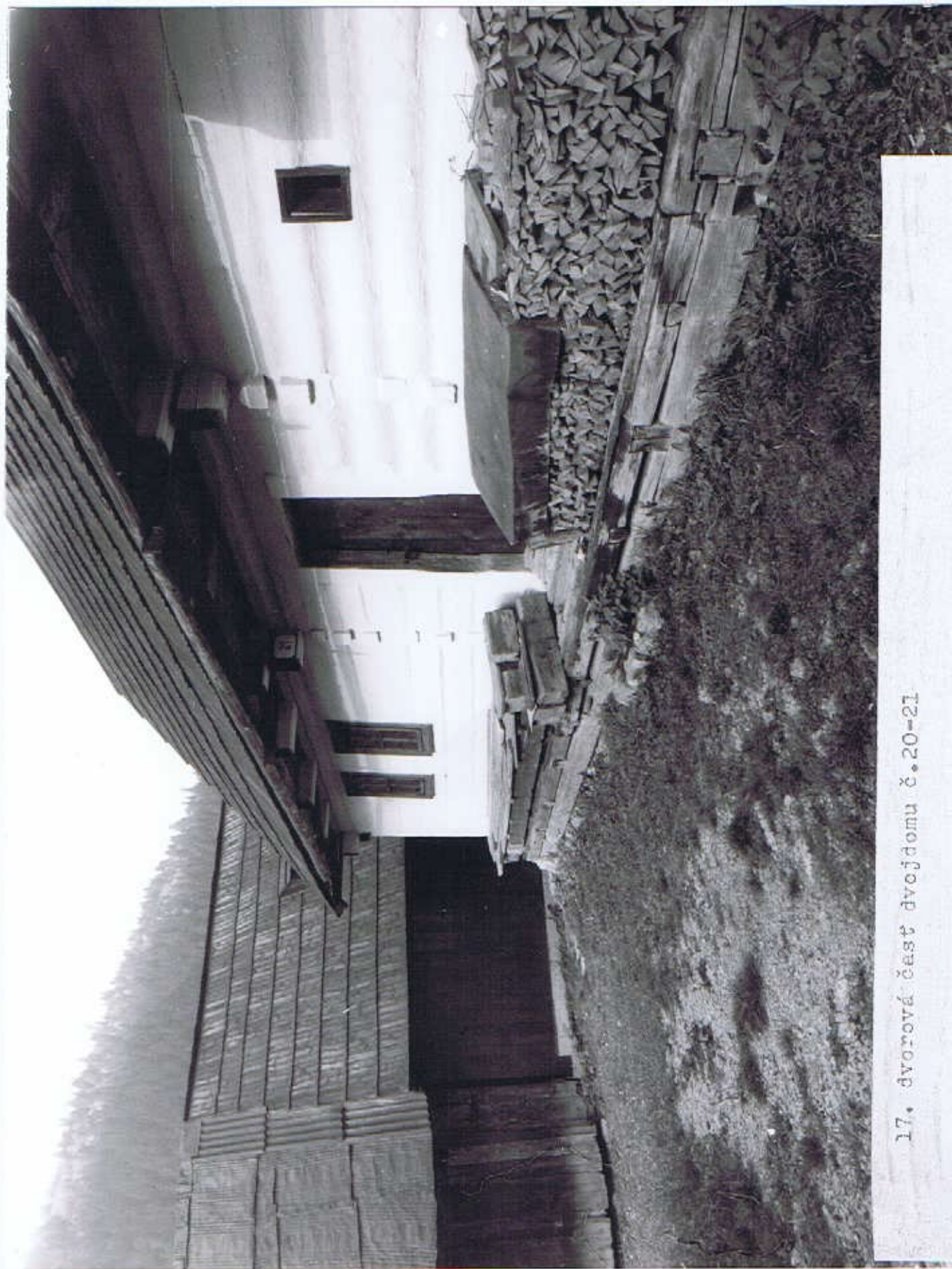
15. dom č. 18 s nevhodnou vonkajšou úpravou a škričkom na valto-
vej streche

16. zvyšky kamenného objektu mezi d.č.18 a 19

1/ 44/

341

17. dvorová část dvojdomu č. 20-21

1/441

341

18. hospodársky objekt k dvojdomu č. 20-21

1/44/

341

19. celkový pohľad na hospodársky objekt k d.č.20-21, polovica
je vhodne zrekonštruovaná na rekreačné účely

1/341

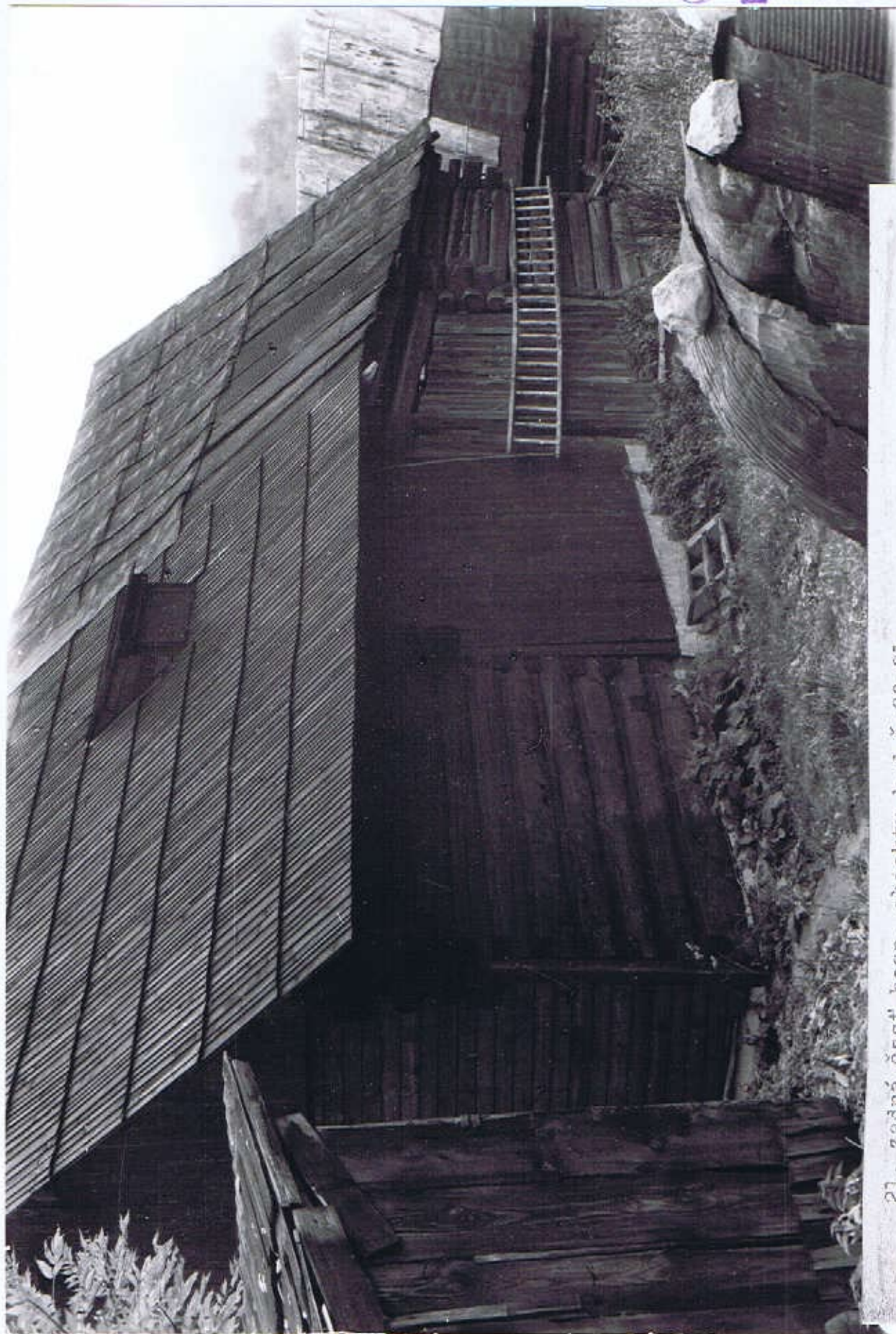
341

20. hospodářský objekt k d.č.20-21 - pohľad na vsadené okná s dre-
venými okenicami

1/ k46

341

21. zadná časť hosp. objektu k d.č.20-21

22. dom č. 22 - nevhodné oplechovanie zadného štítu

23. studňa (foto z. 1987) v pozadí d. č. 25

144/17

144

24. stuđnja

25. stred obce, po ľavej strane časť ručovej zástavby

11446

341

26. domy 3.26 и 27

341

27. v popredí časť štítovej steny a okno dvojdomu č.31-32

1541

444

341

28. v streda dom č. 37

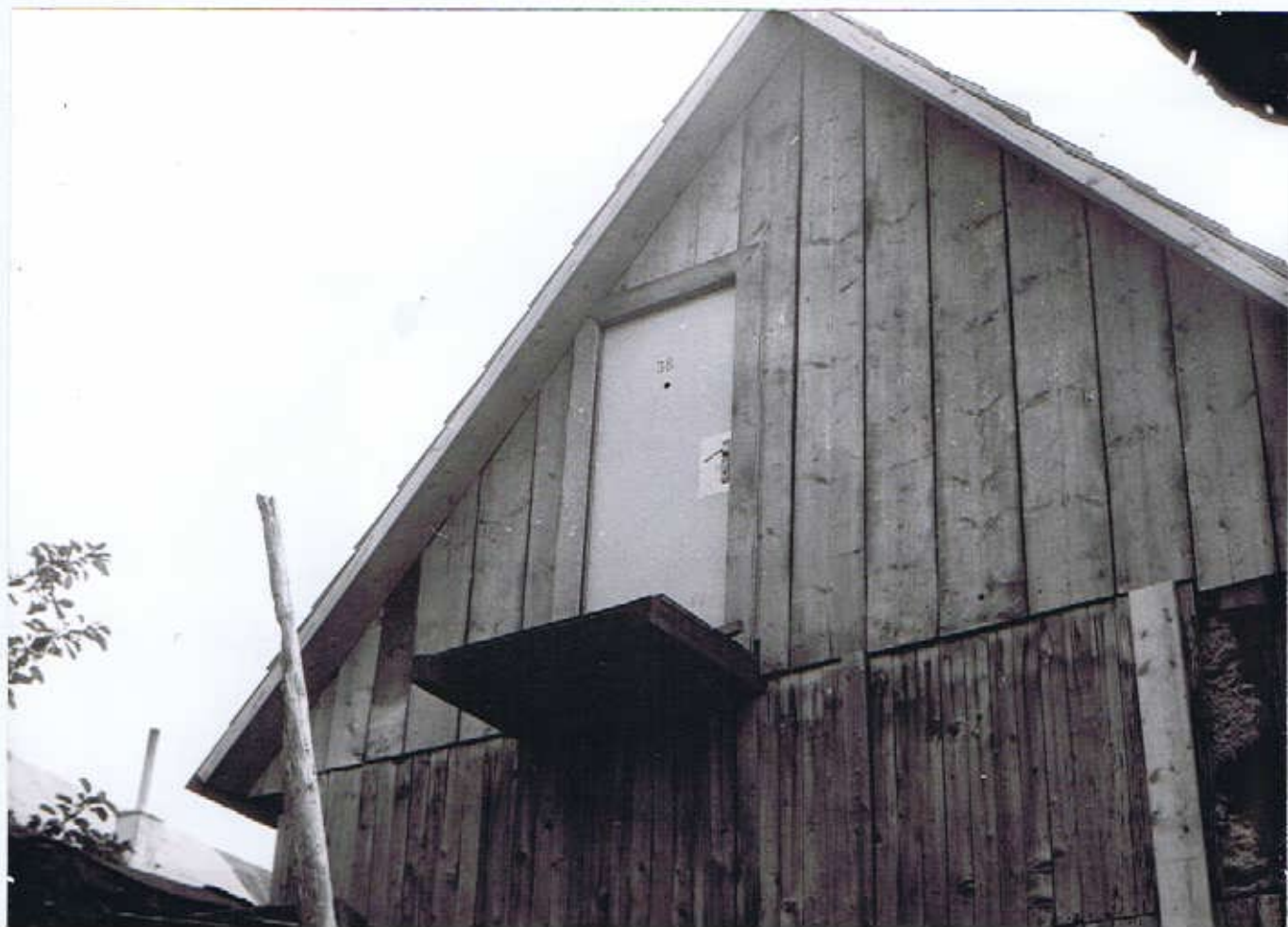
29. pohľad do dvora domov č. 38 a 39 s nevhodnými zasklenými verandami

30. zadná časť štítu domu č. 39

31. detail na nefunkčné dvere v štíte d.č. 39

144/15

1/541

341

32. hospodářské objekty k d.č.38 a 39

1/456

341

33. stred obce

141
341

34. zanedbaný, neudržiavaný pás zelene vysadený okolo potoka, tečúceho stredom obce

35. vyústenie potoka tečúceho dreveným žlabom stredom obce

141

4446

341

36. rozvod vody středem obce dřevěným žlabem vyžaduje neustálou údržbu a úpravu okolí

37. zvonica v strede obce /foto r.1987/

11k4v

341

38. murený objekt za zvonickou pred obnovou /foto r.1987/

39. zvonica s murovaným objektom pred obnovou /foto r.1987/

4/24/

341

41. zvonice a za ňou část murovaného objektu po záchranných pracích členů SZOPK /foto r. 1990/

341

1441

42. dom č.40 - predajňa potravín

43. zvonica a murovaný objekt, stav z r.1990

341

44. objekt č.46 - chata - nelegálna rušivá prestavba

144/T

341

45. objekt č. 46 - nevhodná úprava stien a okien

144/T

341

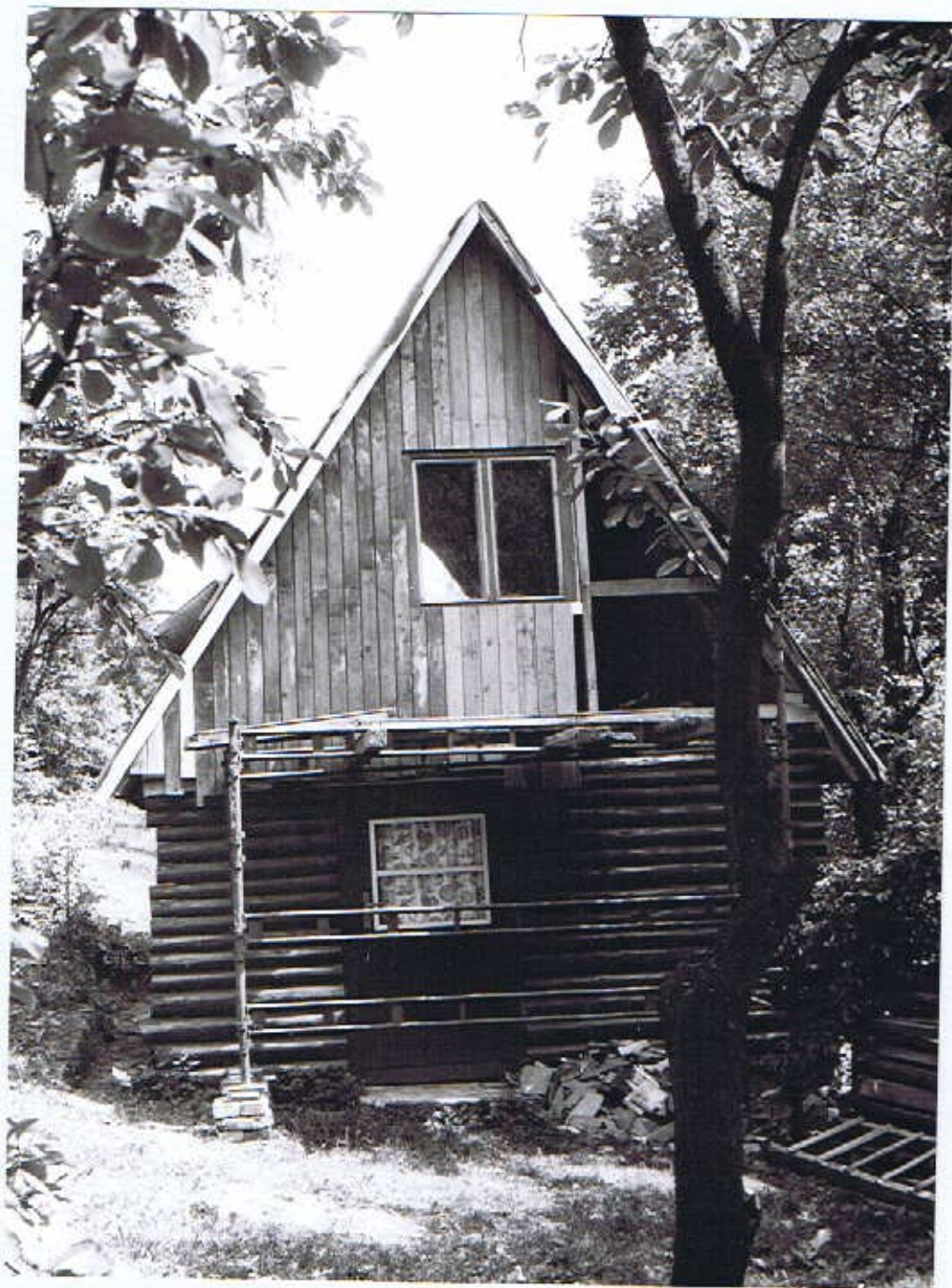

46. dom č. 47 s nevhodnou úpravou stien a štítu

144/T

47. v pozadí objekt č. 48 - požární zbrojnice

48. za č.48 smerom k cintorínu - nevhodná prestavba chaty z pôvodného senníka

173

49. celkový pohľad na pokračujúcu "prestavbu"

50. bývalý hosp. objekt k d.č.51 nevhodne prestavaný na obytné účely

174

341

51. zachované zvyšky stavby potřebné odstranit

144/T

52. dom č.50 pred výmenou strešnej krytiny /foto r.1987/

53. nevhodné plechové ostrešie na hospodárskom objekte

341

54. senník

144/11

55. osadenie hospodárskych objektov za obytnými domami na záhumení

141

56. prenesený senník postavený do svahu s vysokou podmurovkou
vhodne prekrytý vizuálnou clonou zelene
57. stodola v havarijnom stave

142

144H